

מדינת ישראל – משרד הבריאות

החטיבה לעניני בריאות

מנהל רפואה

חוזר מס' : 12/2007

ירושלים, י"ד סיוון, תשס"ז
31 מאי, 2007

תיק מס' : 11/3/3

אל: מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: אמות מידה למרפאות להערכה גריאטרית כוללנית בקהילה

1. רקע:

קשישים סובלים לעיתים מיירידה תפקודית, הערכה גריאטרית כוללנית בקהילה משפרת את הטיפול בהם. מטרת ההערכה הגריאטרית הכוללנית היא מתן יעוץ לרופא הראשוני (רופא המשפחה) וכן לקשיש, משפחתו ומטפליו. בדיקות האבחון השונות, הכלולות בהערכה הגריאטרית, הן חלק מ"סל השירותים" המחייב של קופות החולים, לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

2. מטרה:

להגדיר את אמות המידה לתפעול מרפאה להערכה גריאטרית כוללנית.

3. יעדי השרות:

3.1 השירות יינתן לצורך:

3.1.1 מענה ומשוב לרופא הראשוני (רופא המשפחה) לקשיים ושאלות העולים בטיפול בקשיש.

3.1.2 אבחון הבעיות המאפיינות את האוכלוסייה הקשישה כמו: ריבוי תרופות, הפרעות ופגיעה בחושים, אי שליטה על הסוגרים, ירידה בזיכרון, דיכאון, והצעות לדרכי טיפול ומעקב בהם.

3.1.3 התערבות בנושאים כגון מצב תזונתי לקוי ונפילות חוזרות.

כתובת המשרד: רח' רבקה 29, קומה 4, ירושלים
מען למכתבים: ת"ד 1176, ירושלים, מיקוד – 91010
טלפון: 5681280 – 02 פקס: 6725821 – 02
דואר אלקטרוני: mminhal@moh.health.gov.il

3.1.4 מנגנון מסייע למיון וויסות הקשיש למסגרת טיפולית אמבולטורית או מוסדית המתאימה לו.

3.1.5 זיהוי גורמים סביבתיים לירידה בתפקוד הפיזי, והתערבות לשיפור בקבוצת הסיכון עקב ליקויים קוגניטיביים ו/או נפשיים.

3.1.6 תמיכה ויעוץ לבני המשפחה המעורבים בטיפול.

3.2 המרפאה תיתן הערכה בתחומים הבאים:

3.2.1 הערכה רפואית;

3.2.2 אמדן סיעודי;

3.2.3 הערכה תפקודית, ע"י שימוש במבחנים אובייקטיביים;

3.2.3 הערכה קוגניטיבית, ע"י שימוש במבחנים אובייקטיביים;

3.2.4 הערכת מצב נפשי, אמדן מצב רוח ועוד;

3.2.5 הערכה חברתית, ע"י שימוש במדדי איכות חיים, וכד'.

4. אמצעי השירות:

מרפאות להערכה גריאטרית אמבולטורית יכולות להתקיים במספר מודלים (א) בשילובים ביניהם).

4.1 יתרונות המרפאה הקבועה:

4.1.1 סמוכה פיזית למכונים השונים כמו פיזיותרפיה וכד';

4.1.2 מרכז לימודי והשתלמות בגריאטריה לצוותים המטפלים בקשישים במרפאות הראשוניות בקהילה.

4.2 צוות גרעיני שיגיע ויערוך את הערכה במרפאה הראשונית, ואם יש צורך המשך יינתן במכונים המרכזיים. יתרונותיו של מודל זה הם:

4.2.1 קירבה לקהילת הקשיש ומקום מגוריו;

4.2.2 ההערכה והדיון נעשה לעיתים בהשתתפות הרופא הראשוני (רופא המשפחה) ובכך מבטיח אף יישום מדויק ויעיל של ההמלצות;

4.2.3 מודל זה אף הוא מהווה מקום להתמחות ולמידה בתחום הגריאטריה.

4.3 בכל מקרה שיש צורך בכך תתבצע הערכת הקשיש בביתו ע"י כל הצוות או חלקו.

5. התוויות למתן השירות:

- 5.1 מרפאה זו מיועדת לאוכלוסיית קשישים (מעל גיל 75) הנמצאים בסיכון גבוה על פי קביעת הרופא הראשוני (רופא המשפחה), ולפי ההתוויות הבאות:
- 5.1.1 טיפול קבוע ביותר מ-8 תרופות;
- 5.1.2 שני אישפוזים או יותר בבי"ח כללי בשנה האחרונה (כולל פניות למיון).
- 5.1.3 3 או יותר נפילות חוזרות בשנה;
- 5.1.4 ירידה תפקודית לאחרונה (ב-3 חודשים אחרונים) לעומת תקופה קודמת (ללא הסבר מניח את דעת רופא המשפחה).
- 5.1.5 ההפניה ליותר מ-2 מומחים בתחומים שונים בשנה האחרונה.
- 5.1.6 הופעה של תסמונות גריאטריות שאינן מאובחנות או מטופלות.
- 5.1.7 חסר בתמיכה משפחתית או שינוי במערך המשפחתי בשנה האחרונה.

5.2 מרפאה להערכה גריאטרית אינה מסגרת מתאימה למצבים הבאים:

- 5.2.1 קשישים שמצבם הבריאותי יציב ומטופל היטב;
- 5.2.2 קשישים עם מחלה סופנית.
- 5.2.3 קשישים בזמן מחלה חריפה הזקוקים לטיפול רפואי חריף.
- 5.2.4 קשישים שכבר עברו ברור לדמנציה ו/או לירידה תפקודית והינם יציבים.

6. דרכי הפניה:

ההפניה להערכה תעשה ע"י הרופא הראשוני (רופא המשפחה) עם מכתב רפואי מסכם הכולל פירוט הבעיות הרפואיות והטיפול בהן וכן הבעיות ו/או השאלות בעטיות הופנה הקשיש.

7. הרכב כח האדם במרפאה:

השירות יינתן במרפאה גריאטרית מיעצת, על-ידי צוות רב מקצועי מצומצם המורכב:

- 7.1 רופא גריאטרי מומחה;
- 7.2 אחות מוסמכת בעלת קורס על-בסיסי בגריאטריה;
- 7.3 עובדת סוציאלית (המתמחה בתחום הזקנה);
- 7.4 במידת הצורך יוכלו בצוות הרב מקצועי המורחב גם מקצועות הפיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאית תקשורת, דיאטנית ורופאים מומחים אחרים לפי הצורך;
- 7.5 מזכירה ייעודית לניהול הפעולות והרשומות הנדרשות.

8. סיכום הערכה גריאטרית כוללת:

השגת המטרות של שרות זה קשורה במידת יישום ההמלצות על-ידי רופא המשפחה ועל כן חשיבות המעקב.

8.1. בראש צוות יעמוד הרופא גריאטר מומחה אשר מתפקידו:

- א. לסכם את הממצאים האבחנתיים;
- ב. לסכם את ההמלצות הנובעות מתהליך האבחון;
- ג. להוות את המשוב והקשר עם רופא המשפחה.

8.2. המעקב אחרי יישום ההמלצות מחייב:

- 8.2.1 יידוע ועירוב הקשיש ומשפחתו בהמלצות ומשמעותן;
- 8.2.2 בדיקת היישום במרפאה הראשונית ובמסגרות אחרות כגון רווחה, ביטוח לאומי ועוד ע"י ממונה אחראי (case manager) מתוך צוות המרפאה להערכה גריאטרית לצורך מעקב ומשוב;
- 8.2.3 ניתן לזמן לביקורת שנייה במקרים חריגים, לאחר חצי שנה עד שנה.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה
ד"ר מיכאל דור
מ"מ ראש מינהל רפואה

העתק : המנהל הכללי

- המשנה למנהל הכללי
- ס/מנכ"ל לכלכלת בריאות
- ס/מנכ"ל לתכנון תיקצוב ולתימחור
- ס/מנכ"ל קופות חולים
- ס/מנכ"ל להסברה ויחסים בינלאומיים
- ראש המינהל לטכנולוגיות רפואיות ותשתיות
- נציב קבילות הציבור
- נציב קבילות הציבור ע"פ חוק ביטוח בריאות ממלכתי
- היועצת המשפטית
- אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד
- ראש שרותי בריאות הציבור
- רופאי מחוזות – לשכות בריאות מחוזיות
- מנהל האגף למדיניות טכנולוגיות רפואיות
- מנהל אגף רישוי מוסדות ומכשירים
- ראש שרותי בריאות הנפש
- מנהל האגף לגריאטריה
- מנהל האגף לרפואה כללית
- מנהל המרכז הלאומי לבקרת מחלות
- מנהלת האגף להבטחת איכות
- מנהל אגף ביקורת פנים

מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים
מנהל האגף לאביזרים ומכשירים רפואיים
מנהל המחלקה לרפואה קהילתית
מרכזת המועצות הלאומיות
מנהלת השרות הארצי לעבודה סוציאלית
הספריה הרפואית
אחראית ארצית על הסיעוד – ברפואה כללית
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הנפש
אחראית ארצית על הסיעוד – בבריאות הציבור
אחראית ארצית על הסיעוד – בגריאטריה
אחות ראשית – קופ"ח הכללית
רופא ראשי – משרד העבודה והרווחה
רכז הבריאות , אגף תקציבים – משרד האוצר
יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
יו"ר ארגון רופאי המדינה
יו"ר המועצה המדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

בקשה להכרה במרפאה להערכה גריאטרית

שם המוסד המבקש: _____

כתובת: _____

1. שם מנהל/ת המרפאה : _____

מס' רישיון רופא: _____

מומחיות: _____

מתאריך: _____

מס' רישיון מומחה: _____

מומחיות: _____

מתאריך: _____

ניסיון קודם (של 3 שנים לפחות) בעריכת הערכות פרט:

2. שם אח/ות: _____

מס' רישיון למוסמכות: _____

קורס על-בסיסי בגריאטריה מתאריך: _____

ניסיון קודם בגריאטריה, פרט:

3. שם העובדות סוציאליות:

ניסיון קודם בגריאטריה, פרט:

המבחנים והערכות המקצועיות שמשתמשים במרפאה

מקצוע מבצע	פירוט המבחן/נים	תחום הערכה
		הערכה תפקודית
		הערכה קוגניטיבית
		הערכת מצב רוח
		הערכה חברתית